

„Soča“ izhaja vsak petek in velja pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno trislopnostno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“, in na starem trgu. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Mailing-ovi tiskarni, naročnina pa oskrbništvu „Soče“ Via del Giardino v Zoratti-jevi hiši II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilov slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Cesarjeva sreberna poroka.

Na Dunaji 28. aprila. (Izv. poročilo.) Nena- vadno slovesnost je praznovala zadnje dni cela avstrijska država; od blizu in daleč so se prišli prikloniti našemu svitlemu cesarju in blagi cesarici zastopniki posameznih dežel in društev k sreberni poroki, narodje in društva so tekmovali mej seboj, kako bi naj-dostojnejše izrazili svojo vdanost do najvišjega prestola. In mej narodi, ki so izražali svojo ljubezen in zvestobo visokima jubilatoma, gotovo nij nikdo odkritosrčneje govoril, kakor Slovenec. Slovenski narod je po številu in po blagostanji najzadnji narod naše mnogojezične države, a v ljubezni do cesarja in njegove rodovine prvi. Kedar se govori o lojalnosti, tedaj se govori v prvi vrsti o Slovincu, kedar se govori o požrtovalnosti, tedaj se častno omenja slovensko ime.

Nikake nevarnosti se ne straši Slovenec, pogumno koraka v luti boj za cesarja in domovino. Kruti turški boji so jasno dokazali Slovencev pogum in njegovo požrtovalnost; tudi v zadnjih vojskah se je vedno in povsod odlikoval naš slovenski vojak. In v zadnjih časih je postal Slovenec, vzlasti primorski Slovenec, trdna skala, na kateri se razbijajo laški valovi. Ko je začel pohlepni Italijan stezati svoje roke po naši krasni soški dolini, tedaj se je zbiral naš slovenski narod na taborjih in je odločno zahteval, da ostane v naši preljubi Avstriji; in mogočni kresovi po naših visokih hribih so kazali Italijanu, da zna slovenski narod še vedno čuvati svoje meje, da mu srce pregorko bije za avstrijskega cesarja, za avstrijsko državo in našo premilo slovensko domovino. Tudi zadnji teden so visoko v nebo goreli kresovi po naši prekrasni domovini in po mestih, trgih in vaseh so se napravljale slavnosti in besede. Tako nam poročajo novine, ne le slovenske, temveč tudi nemške. Ali srce me boli, če pomislim, da se nas nemški listi le tedaj častno spominjajo, kedar govoré o naši lojalnosti; kedar pa gre za naše svete narodne pravice, tedaj nijmamo za nas družega, kakor — psovke. Pa tudi drugod se nam ne godi boljše. Dosedanje vlade so se nas navadno le takrat posluževale, kedar so nas potrebovale; sicer so bile pa za nas mrzle, kakor pisana mati. Na slovenskih tleh vladal je tuj gospodar, slovenskemu kmetu so dopisavali in dopisujejo še uradi v nemškem ali italijanskem jeziku, slovenskemu

fantu se vbija modrost v glavo v nemškem jeziku. Vse naše pritožbe so bile dozdej glas vpijočega v puščavi. In vendar imamo vse pravice — na papirji! Enako se nam je godilo tudi v gmotnem oziru. Prosili smo in prosili, naj se nam boljšajo naše ceste, naj se nam dovoli predelska železnica, — vse zastoj; visoki vladni možje so z glavo majali in pravili: „nijmamo denarja!“ Slovenski možje! zdaj bi bilo čas govoriti. Zdej, ko pošiljate najvišjemu prestolu vaše čestitke, omenjajte tudi tužni stan slovenskega naroda! Našemu vladarju bije enako gorko srce za vse narode naše države, njegovo načelo je vedno: „iustitia fundamentum regnorum“ (pravica je podlaga državam). In nij dvomiti, da bi ne velil naš skrbni oče svojim državnikom, naj skrbé za duševno in gmotno zboljšanje najboljšega in najzvestejšega svojega državljanja kaj bolje, kakor do zdaj. Toliko sem moral omeniti; kar sem govoril, je resnica, in resnica je ljudem in Bogu ljuba. Tedaj mislim, da najdejo te vrstice usmiljenje pri Vašem in Vašega državnega pravdnika rudečem svinčniku. Zdej pa preidem k stvari.

Uže mnogo časa se je pripravljalo dunajsko mesto za ta svečanostni dan. Slavni slikar, prof. Makart, je narisal načrt spreveda; in po njegovem načrtu so se pripravljala razna društva in zastopništva, vsako v svojem krogu, drugo je hotelo drugo prekositi v dragocenosti in v lišpu. Dan svečanosti je bil s prva namenjen 24. april. Ali nebo je kazalo nekaj dni tako čmeren in kisel obraz, da je bilo joj; če nij dežvalo in lilo, je bilo pa oblačno, vetro in mrzlo. Odlagati se je morala tedaj slavnost od dneva do dneva i našim mestnim očetom so se uže lasje sivili samih skrbi. In tudi mnogim tujcem nij bilo nič kaj po volji deževno vreme i vedno so pogledovali proti nebu, ali se kedaj razpode te lene megle. Njih sicer dobro rejene mošnjice so se od dneva do dneva krčile in sušile i nazadnje bi bile revice celó sušice poginile, da bi ne prišli od drugod dobri zdravniki. Tukaj na Dunaji imamo namreč strašno hudo bolezen, še hujšo od azijske kuge; vse se posuši in vsi dunajski zdravniki ne morejo pomagati. Ali še o pravem času se jih je Bog usmili.

V nedeljo zjutraj, 27. aprila, nam je pokazalo namreč nebo po dolgem času zopet prijazen obraz. Danes bodemo tedaj odrešeni. Vse dere in roma iz predmestij v notranje mesto, okolo katerega se v kakke 3/4 ure dolgem krogu vije široka, glavna cesta,

katere imenujejo Ring (prstan). Tukaj je uže v prvih jutranjih urah vse polno radovednih gledalcev; kajti po tej cesti pride spreved i „Praterju“, navadnega sprehajališča lehkoživnemu Dunajčanu. Kraj ceste so po celém „Ringu“ nastavljeni leseni sedeži, nalašč za ta dan pripravljene; sedež za sedežem, kamor pogledaš. Dobro bi bilo, si mislim, če bi tudi ti imel kak sedež; kajti cel čas stati, vendar ne bode prijetno: Poprašajmo tedaj, koliko stanetak sedež! Prav prijazno mi mož odgovori, da je uže vse razprodal, in sicer sedeže v prvi vrsti po 15-20 for., v drugi po 10-15, v tretji po 5-10 forintov, le v četrti vrsti jih more še nekoliko oddati za malenkostni petak. Ne vem, ali sem se nasmijal, ali namrdnil, le toliko vem, da sem jo pobrisal in da sem se zagnal mej drugo množico, katero je boginja fortuna ravno tako slabo obdarila, kakor mene. Tu sem prišel mej same Dunajčane stare korenine; to so jih krožili. Vsaka beseda je bila dovtip; na vsakej, še tako resnej stvari, najde pravi Dunajčan kaj smečnega. Smijati sem se moral na vse grlo in prav dobro sem se počutil, da sirsavno sem bil v precejšnji gujčci.

Precej dolgo se morava vaditi v poterpežljivosti i zdej se pa začno ljudje vzdigovati in z belimi rebel pozdravljajo naznanitelje spreveda. Zdej pa zdej čujemo glasove votlega roga in ropot in žvenket konjskih kopit. Sprevodu na čelu jaha mogočen mož, (kojemu pravijo Nemci Herold), impozantna postava na čilem konjičci; glavo mu pokriva rudečo-bela kapica, v roki drži palico pozlačeno s zlati lilijo, obleka mu je purpurno-bela, in prsi mu kinča grba (das Wappen) dunajskega mesta. Za njim prihaja dvanajst troben-tačev, ki zdej pa zdej zatulijo v votli rog; koj za njimi pa nosi zastavo dunajsko krepk mož na čilem belcu, čigar uzdi držita moža, oblečena v barvah dunajskega mesta. Za tem uvodom pride državna zastava, se zlatom prepletana; mož, ki jo nosi, ima obleko iz državnih barv, in ravno tako tudi elegantni jez-deci, ki ga obdajajo in mu slede. Zdej zadoné sladki glasovi vojaške godbe in v vojaškem koraku prikora-ka banda 20. peš-polka; oblečeni so godci, kakor vi-težki hlapci srednjega veka, z rudečo kamizolo, širokimi hlačami do kolen i z belimi nogavicami.

Za tem kostimiranim uvodom slede dijaki du-najskih visokih šol v črni salonskej suknji, s cilindrom, belo zavrtnico in rokavicami, mej njimi je v prvih vrstah tudi nekoliko nemških „buršov“ uniformiranih

LISTEK.

O pisavi naših krajevnih imen.

Slovinci in sploh Slovani razlagajo in tolmačijo s posebnim veseljem krajevna imena. Nekaterim je postalo to razlaganje že pravo rokodelstvo, nikoli ne pridejo v zadrego, kedar je treba razluščiti prvotni pomen tega ali onega imena. Koliko napak se jim vrine pri tem opravilu, koliko smešnih razlaganj spravijo na dan, kako je zapeljuje preveliko rodoljubje tako daleč, da hočejo posloveniti vsaj polovico sveta, vse to jim je prav dobro povedal in dokazal veleučeni profesor Miklosich v svojem spisu: „Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen“, Denkschriften der Wiener Akademie der Wissenschaften Band XXI.

Ali kdor hoče krajevna imena prav razlagati, skerbeti mora najpreje, da najde njih prvotno, pravilno obliko. V tem oziru smo se do sedaj še prav malo potrudili, kar bi ne bilo pričakovati o takih etymologih, kakoršni smo Slovani. Res je, da je mnogokrat prav težko določiti, kako naj se pravilno piše to ali ono ime. Tudi drugim narodom se enaka godi in celo o novih velikih kartah avstrijske monarhije čujejo se glasovi, da niti nemška imena neso pravilno zaznamovana, kako bode pa še le sé slovanskimi! (Prim: Steub, Ueber die Orthographie der Alpenkarte,

Zeitschrift des deutsch-oesterreichischen Alpenvereins Bd. VII).

Najočitnejše pravopisne napake smo sicer že odpravili iz naših krajevnih imen. Ali kjer né oblika prav jasna, kjer ljudsko izgovarjanje samo omahuje, ondí smo še vedno jako v zadregi, kedar hočemo tako ime pravilno zapisati. Le pogledjmo Vodopivčovo karto poknežene grofije goriške in gradišanske, koliko očitno napačnih oblik zapazimo na njej poleg takih, ki se nam pri natančnejšem preiskovanji tudi nepravilne pokažejo*). Pisalo se je tudi že mnogo po slovenskih listih zoper nemarnost v pravopisji krajevnih imen in povdarjalo se je, da je taka nemarnost sramotna in neodpustljiva. Ali na eni strani je imelo vse to pisanje še malo uspeha, na drugi pa je napačno etymologovanje naše razlagalce veliko predalec zapeljalo, tako da so nam nekaj imen popolnoma spachi.

Povdarja se vedno, da je treba najpreje poslušati, kako ljudstvo svoja imena izgovarja in potem izgovarjanji zapisovati kolikor mogoče natanjko. To pravilo né napačno, a vendar nevarno za tiste, ki neso slovnično izobraženi, ki ne poznajo vseh skrivnostij ljudskega narečja v dotični okolici in ki neso slišali mnogokrat izgovarjati krajevnega imena v različnih sklonih in od raznih oseb (mlajših in starejših).

Pa navzlic vsej tej previdnosti mnogokrat né mogoče določiti pravilne oblike. Ljudsko izgovarjanje

*) O nekaterih napakah in pomanjkljivostih te mnogo-razširjene karte spregovorimo v kratkem bolj obširno.

je namreč spremenljivo, nedosledno. Znano je, da slovanski jeziki radi stavijo pri moških imeu ih accusativ pluralis mesto nominativa pl. To nadome-stovanje né zelo staro, pa vendar prav navadno pri vseh neosebni in neživečih imenih. Tako govori ljudstvo vedno Logjé (Logé) mesto pravilnega Logi (Lonch v kobarijskem Kotu).

Se veči križ nam pa delajo imena s končnico je, uje, ije, tako da ne vemo prav, ali so neutra singularis ali feminina pluralis. Da so taka imena nastala iz prilogov, jasno je precej. Če postane prilog krajevno ime, tedaj ima većinoma žensko končnico, redkeje neutralno, skoro nikoli moško. Zdi se pa, da je na Slovenskem vendar največ krajevnih imen, ki neso družega, kakor prilog v srednjem spolu (n. pr. Ternovo, Grahovo, Bukovo, Cerčno, Prapetno, Kozarsko, Jenkovo, Senožetno, Cerovo, Dobrovo, Krasno, Koprivno, Pedrovo, Gorjansko itd.). Tako je morda tudi z imeni na je, pri katerih si moramo vedno misliti še besedo selo (n. pr. Opatje selo). Da v ljudski govoric preskakujejo ta imena femininum pluralis, to nas ne sme motiti, ker treba je pomisliti, da imena srednjega spola sprejemajo v množnem številu prav navadno končnice ženskega spola (n. pr. v letih mesto v letih).

Iz vsega pa sledi, da nikakor ne zadostuje opirati se edino na ljudsko izgovarjanje. Treba je, da se vedno oziramo tudi na zgodovinsko pisavo. Naš jezik se spreminja, kakor vsak drugi. Nekdaj je bil bolj čist in popoln, imel je veliko več samoglasnikov,

in plein parade. Za njimi pridejo požarne straže, strelci, telovadci in veterani v svojih oblekah. Zdaj pridejo dunajski obrtniki in rokodelci v črnih oblekah, in sicer: inženirji in arhitekti, zidarski mojstri, zidarji, kamnoseki, žganjarji, bukvozezi, sodarji, rodarji, lončarji, kovači, krčmarji, kavarnarji, itd. itd. S kratka v tem oddelku je bilo zastopano obrtništvo celega mesta; razdeljeni so bili v posamezne grupe, vsaka grupa je imela svojo zastavo. Teh ljudij je bilo kakih 4000. Komaj smo se nagledali dunajskih meščanov, se nam uže predstavlja druga podoba. Krepki, mladi moške jahajo na nemirnih konjih; lovski klobuki jim pokrivajo glave, na klobukih vtrajajo razna peresa, izpod klobuka pa se nam kažejo zagoreli obrazi s črnimi bradami, in razmršeni lasje jim vise po vratu. Kako moško drže puške na ramah pa pištole za pasom! Pa so tudi možje, lahko so ponosni; danes so imeli dober lov. Le pogled, koliko so pobili! Ali ga vidiš, kako moško stopa Filijev Luka, na kolu nosi sedem dobro rejenih zajcev, in mogočno kad iz majhne pipice; nikamor ne pogleda, ni na levo, ni na desno, danes z nobenim ne govori, danes je svet njegov. Drugi hlapec, stari Stogar, koraka se srno okolo vratu, in veselja se mu oči blišče, tretji nosi tri lisjake, četrti divje peteline, peti druge ptiče; vsak hlapec pa pelje še psa privezanega na verigah. To so pravi lovski psi! Se po „Ringu“ vedno vohajo po tleh, ali bi kje zasafili divjačivo. In za njimi pelje šest krepkih konj velik, krasen voz, preprežen z zelenim listjem in vejami; na vozu pa leži mrtev stari godrnjač, stric medved, ujec volk, nepridiprav divji prasec in njegov prijatelj ris. Na vozu stoje ali sede lovski fantje veselih, zdravih obrazov, in mej njimi je na straži tudi stari Pluto, ki tako pisano gleda strica medveda. Za vozom in poleg voza pa jahajo ali korakajo drugi lovci; vsi so prav okusno oblečeni po šegi srednjega veka. — Za lovsko grupo se nam prikazuje vrtnarstvo. Tudi vrtnarstvo ima svoj prazničen, ves pozlačen voz; na njem cvete rožice, domače in tuje, na njem rastejo krepka drevesa, ki delajo hladno senco. V hladni senci pa sedi na vzvišenem stolu prekrasna ženska, prava junonična postava, v noši 16. veka, v židani, bogato se zlatom prepletani obleki; ona nam predstavlja Floro, t. j. cvetočo natoro, njej pri nogah pa sede štiri lepe deklice s šopki na prsih. Pred vozom pa nosijo deklice in fantje v kmečkih oblekah raznotera vrtnarska orodja, lopate, motike, torbice, plevence, in za vozom gredo lepe vrtnarice in mladi vrtnarji se zavihanimi rokavi. Kako pristo in natorno je bilo vse to, in ob enem kako umetno! — Zdaj sledi vinarstvo. Na prazničnem vozu leže sodi napolnjeni sladkega vinca, okolo sodov raste blaga vinska trta, raz njo vise veliki grozdi; na zadnjem delu voza je pa vinska soba, v njej pogrnjena miza, na mizi kupice, okolo mize stolice in mlade natakarice, ki strežejo žejnim grbam. Na vozu so tudi kletarji, ki točijo vino, in uganjajo burke; vse je židane volje. Pred vozom in za njim pa veselo skakajo mladi ljudje s tirsovimi palicami v rokah, simbolom vinskega boga Baccha. — Rudarji so peljali na vozu rudo, mlinarji polne vreče moke, na vrecah pa so se dele mlade mlinarice, pekarji raznoter kruh, cukrarji pa sladkarije, mesarji so imeli kaj lep voz, katerega je vlekle šest cesarskih belcev, na vozu pa sta bila dva velika, debela vola, katera bi cela Gorica ne mogla v enem dnevu pojesti. Krčmarji so peljali sod, ki je držal nič menj kot 200 kvincev; na sodu je bilo pisano Vöslauer. Za njim je prišel voz napolnjen z obleko, kakor čevlje, klobuki, rokavice, zavratnice, srajce, itd. Zopet na drugem vozu je pridno tkal tkalec, kovač je koval, strojec strojil frišne kože, zvonar

zvonil, rodarji in mizarji so delali zopet svoja dela, sodarji so nam pokazali velik sod, urarji veliko zlato uro v renaissanskem štilu itd. Posebno odlikoval se je praznični voz železniški, dalje voz avstrijsko-ogrškega Lloyda in dunajskega parobrodškega društva, in voz, ki je zastopal lepe umetnosti; samo zadnji voz je stal okolo 30.000 gold. Natančneje ne morem popisovati, ker mi primankuje prostora; ko bi hotel vse popisati, kar sem videl, bi mi ne dostovalo deset polnih „Soč“. Le to naj še opomnim, da je bila vsaka grupa drugače kostimirana in da je bilo na vsakem vozu več ali manj alegoričnih podob, in več ali manj zastopnic lepega spola. Spreveda se je udeležilo kakih 15 — 20.000 ljudij; gledalcev je bilo pa gotovo en milijon. In ves ta sprevod se je celi dve uri pomikal pred cesarjimi in cesaričinimi očmi. Cesar je bil videzno gjenjen, ko so mu vsi dunajski pevci zapeli avstrijsko himno, in iz polnega srca kričali: Vivat! Živio! Eljen! Skoro celi čas spreveda je cesar stal in natanjko opaževal vse proizvode svoje države, v tem ko je cesarica sedela, zraven nje pa nadvojvotica Valerija, in poleg nje je stal cesarevič Rudolf in princ Leopold. V dvornih ložah so se zbrali tudi nadvojvode in nadvojvodice in nek mož v navadni črni suknji, s cilindrom in rujavimi hlačami, ki se je mnogo pogovarjal z udmi cesarske hiše; ljudje pravijo, da to nij bil nikdo drugi, kakor grof Chambord.

Nasproti cesarskih lož pri novih muzejih pa so bili sami ministri in njih družine in zastopniki drugih držav.

Vtis, katerega je moral napraviti ta veličastni sprevod vsakemu vestnemu opazovalcu, je neizmeren. Komaj je izgnala ena podoba izpred očíj, uže se ti je prikazala druga; ena je bila lepša od druge. Take svečanosti, tako velikanske, tako originalne, tako umetne in ob enem tako priproste, tako natorne, še nij videl svet. Kar je do zdaj iznašel človeški um lepega in dobrega, vse se je razvijalo pred našimi očmi; življenje, običaji in noše uže davno prešlih časov, vse je vstalo denašnji dan zopet iz groba in se nam je pokazalo v vsej svoji veličastnosti. Primerjati bi se dal ta sprevod onim sprevodom starega Rima, ko so se vojskovodje in cesarji zmagonosni vračali v večno mesto; na triumfalnem vozu so peljali zmaganega kralje in kraljice zvezane, in z njimi njih družine in najimenitnejše moške premagane dežele in najlepše žene kot sužnje. Pred vozom pa so korakali vojaki, polni republikanskega duha, polni ponosa, polni samosvesti; ljudstvo pa je upilo: „io, io, triumphe.“ In ko bi denašnji dan živel Horacij, bi gotovo pel polen navdušenja: „Alme Sol,..... possis nihil urbe Vienna — Visere maus! —“

Dopisi.

V Gorici 2. maja. — Večkrat je bilo uže uredništvo „Soče“ v zadregi, ker ni dobilo o pravem času dovelj gradiva za list, in ubogi urednik je moral pozno v noč s peresom praskati, da je napolnil predale. Danes pa smo izjemno v zadregi zaradi preoblega gradiva: došlo nam je od vseh strani naše ože domovine toliko — vmes tudi preobširnih poročil o svečanostih preteklih dni, da zares ne vemo, kam ž njimi. Prečrtali smo nekaterim dolge uvode, drugim modra razmišljanja in še marsikaj ne prav potrebnega, dodali smo listu prilogo in na škodo gg. lastnikov izpustili nekoliko oznani; a pri vsem tem smo komaj polovici gg. dopisnikov vstregli; druga

polovica naj blagovoljno potrpi do prihodnje številke. Vse prosim sicer: za Boga! priobčite, če mogoče, uže v prihodnji številki in ne prikrájšano; nekateri žele celo, naj še kaj dodamo in olepšamo; a gospoda! vsak prostor ima svoje meje „Sočin“ tudi in „es jinje wol, aber es jeht niche.“ Veseli nas pa, jako nas veseli, da rodoljubi po deželi tako marljivo skrbne, da vsak povzdigne čast svojega domačega gnejzda. To tekmovanje se nam zdi enako plemenito, kakor so se 23. in 24. aprila plemeniti merile občina z občino, vas z vasjo, katera se bolje obnese praznovaje cesarjevo sreberno poroko, katera na; sijajniši način pokaže svojo vdanost in zvestobo do preljubljenega vladarske hiše. Berite današnja poročila, berite tudi one v prihodnji številki — tu ne najdete nič nenaravnega, nič prisiljenega, in še manj hinavskega; mariveč posnemate iz vseh, da je našemu ljudstvu patrijotizem prirojen in da ga vsaka iskra vname do živega, žarečega plamena.

Častito duhovenstvo, gg. učitelji, župani, veljaki in priprosto ljudstvo, vsak po svoje sicer, a vsi so složno sodelovali, trudili se in žitovali, da se je mogla ces. sreberna poroka po vsem Goriškem sijajno, da, veličastno proslavljati. In danes še odmeva se v naših srcih in se bode še leta in leta odmeval grom topov in topičev združen z gromom neprenchljivih živjoklicev, ki so se preteklo sredo in četertek razlegali po mestu in deželi od jamskega Hubelja do divje Idrije, od sivega Predela do sinje Adrije in tako se tudi žar zvestobe, o katerem so pričali velikanski kresovi in švigajoči umetelni ognji po vsih naših gorah in holmcih, vedno ohrani nad našo deželico, da oslepe v njegovem blisku vsi oni, kateri upirajo svoje poželjive poglede v ta prekrasni biser staroslavne Habsburške krone ter stezajo po njem svoje roparske roke. —

Iz odgovorov, katere je dal presv. cesar raznim deputacijam, veje duh pravičnosti in ljubezni do vseh narodov. Deputaciji serbskih grško-orientalnih škofov je rekel razločno: „Ko objemam vse svoje narode brez razločka vere in jezika z enako ljubeznijo, napolnuje mi s pravim veseljem srce, da mi podajejo te dni tudi vsi toliko dokazov ljubezni in vdanosti.“ Poslancem deželnega odbora Ceskega je pa izrazil vladar svojo trdno nado, da bode vez, katera edini zdaj obe deželni narodnosti v ljubezni in udanosti da vladarske hiše, zadosta trdna, da premaga še obstoječa nasprotja ter privéde mir in spravo na vsa polja državnega življenja in pritegne vse blage moči k skupnem delovanju za blagor domovine. In kako lepa, presrečna je cesarjeva zahvala, katero je po ministru za notranja zadeve sporočil svojim narodom! Tako se zahvaljuje oče za voščila na godov dan svoji ljubljeni družini. Čujte!

„Ljubi grof Taaffe! Mej svojim več kot tridesetletnim vladanjem sem poleg mnogo žalostnih ur delil s svojimi narodi tudi mnogo veselja, ali čistejšega, iskrenejšega veselja se mi nij moglo narediti, kakor se mi je naredilo v zadnjih dneh. Naredilo se mi je z ljubeznijo mojih narodov. Globoko so naji, mene in cesarico, ganila ta prostovoljna javljenja odkritosrčne ljubezni in zveste udanosti. Posamniki in društva, korporacije, občine in oblastnije, zastopniki vseh dežel, iz vseh stanov in vseh vrst prebivalstva so nama došli najganljivejši dokazi odkritosrčne radosti, najprisrčniša čestitanja. Jaz sem ponosen in srečen ob enem, da morem take narode, kakor jih obseza ta država, smatrati za svojo veliko družino, ter vidim tudi v znamenjih ljubezni, ki me obdajajo, upliv ónega nebeskega blagoslova, katerega

ki so se zdaj že obrusili. Z jezikom se pa spreminjajo tudi krajevna imena. Tudi njim je izpadel marsikater samoglasnik ali tudi cel zlog. Drug pa se je skercil, omehčal ali spremenil v sorodnega.

Tako spremenjeno ime se dandanes težko spozna. Važno je torej, da vemo, kako se je tako ime nek daj izgovarjalo. In hvala Bogu, da imamo v starih listinah ohranjene prvotne oblike takih imen. Te zgodovinske oblike pojasnujejo naenkrat pomen krajevnega imena, katerega bi ne mogli drugače uganiti. Tako se n. pr. dandanes imenuje in piše vas Jageršče pri Šebreljah. Marsikedo bi izpeljeval to ime od nemške jager — lovec. Ali stari zapisniki nas podučijo, da se je to ime nek daj glasilo „Jagodischa, Jagodiszhia“ in da je torej edino pravilna oblika Jagodišče. — Enako bi kedo izpeljeval ime vasi Morskó pri Kanalu od morsk, a, o. Ali v starih listinah se glasi to ime „Modersko, Modrisca, Modrusca“, torej pravilno slovensko Modrijsko.

Enako nas je prepričala zgodovinska pisava, da je edino pravilna oblika Tolmin in ne Tolmin ali morda celo Temin, češ da je stal ta kraj nek daj sredi temnega gozda. Vendar je še mnogo takih, ki ne morejo razumeti, kako je nastalo Tmín iz Tolmin. Ti naj pomislijo, da se v našem narečju spreminja o l v u (tore „Tumín“). Ko je pa naglas prestopil na zadnji zlog (Tumín) oslabil je u v pologlasnik, kakor izgovarjajo Tolminci m é d í t i mesto m ú d i t i. Enako je nastalo tudi razširjeno lastno ime Krágelj iz Krá g ú l j (v starih pismih se bere to ime Krá g u l l).

Napačno etymologovanje je zapeljalo nekatero, da so začeli pisati B o l e c, mislé, da ljudstvo izgovarja Bovec in da je ta v nastal iz l. Tudi tukaj nam kaže italijanska in nemška oblika, da to né mogoče. Naglašeni korenski o v imenu Bolec bi ne bil mogel nikakor izpasti, to se v slovanskih jezikih redko kedaj pripeti. Ko bi bil ol prvotno v tem imenu, spremenil bi se bil v u in tedaj bi ljudstvo dandanes izgovarjalo Bu-ec (a ne Béc), ali pa bi bil l izpadel (kakor v sonce, čón) in tedaj bi se to ime zopet glasilo Buec, ker Bučani izgovarjajo visoki o kakor u e. Da je pa l prvotno stal v tem imenu, to priča ne re tuja oblika (Plez) nego tudi izgovarjanje: Buč an, Buško (ali če se u razveže v ov: Bovčan, Bovško). Ta u je mogel nastati le iz vokalnega l-a, n. pr. u š a iz jelša. Čerka l je bila torej v imenu Blec vokal in zato bi se smelo pisati tudi B e l e c, kakor imamo mnogo enakih oblik na Poljskem in v deželah polabskih Slovanov.

Splošno se piše B a t e in B a n j š i c e. Iz početka je bila oboja le ena občina, ki se je imenovala Banjšice. Pozneje so jo razdelili v Banjšice sv. Duha (t. j. prava Banjšica) in Banjšice sv. Lovrencija (Bate). V tem imenu se je še ohranil staroslovenski nosnik e, in sicer pri „Bate“ brezi n (kakor n. pr. p a t a mesto p e t a), pri „Banjšice“ pa še z n-om, kakor v a n č i mesto v e n č i ali v e. č i dantev mesto d e. t e v. Da je „Bate“ iste korenike, kakor „Banjšice“, dokazuje nam priloga „bansk“ (od Banjšice je v rabi priloga „bansk“ (od Banjšice je v rabi priloga „banjšk“). Obe

imeni izvirata iz korena b e n, iz katerega so izpeljana na Češkem zelo navadna krajevna imena „Benátky“. Po sedanjem pravopisu morali bi toraj pisati B e t e in B e n j š i c e, kakor se med Tolminci tudi izgovarja.

Mnogoverstno se bere ime vasi M e r n o. V srednjem veku se nahaja to ime zapisano (v nemških listinah) Marin. Ta a nadomestuje pologlasni é (prim. Társt m. Têrst), tora je pisava M i r e n n a p a č n a. — Ravno tako napačno se piše O p a č j e s e l o. Selo je dobilo svoj priloga od todi, ker je spadalo v srednjem veku pod rosačko opatijo. Latinski so jo pisali „Albacella“, kar se blizu tako glasi, kakor „Opače selo“. O pisavi imena toraj né dvomit: ali pišimo Opatje selo, ali pa hervaški: Opače selo, ker ozki č je pri Kraševcih doma. Ime tega kraja bi se prav lahko glasilo samo Opatje ali Opatije.

Mnogo krajevnih imen so nam pokvarili oni, ki so hoteli po vsej sili najti jim prvotni pomen. Tako menijo nekateri, da bi bilo treba pisati V i p o l j e, m. Vipolže iz prvotnega Vipolžane (it. Vipulsano).*) Mesto Prebačina (v starih listinah Prāwatsch) naj bi se pisalo P e r v a č i n a, „ker ondi zore p e r v e črešnje.“ Ime Gargar izpeljujejo iz glagola „gergrati“, ker se ondi voda izgublja pod zemljo. Morda je pa to ime samo reduplikacija priloga g a r b (gar) t. j. čern. Naj bi vsi ti razlagalci pomislili, da krajevna imena zaznamujejo lastnosti, lego in izobrazbo

*) Glej Sočo letnik 1874, list 41.

sem pred 25 leti pred altarjem za najino zvezo prosil, in katerega še na dalje pričakujeva od božje milosti za najino dozdano srečo, našim ljubljanim otrokom, kakor tudi v srečo naše domovine. Glasne slavnosti so minile, ali hvaležni spomin na te dni ne bo nikdar izginil iz mojega srca. Samo nekaterim izmed vseh milijonov sem mogel ustno izreči svojo zahvalo; oznanite tedaj splošno, da se vsem, vsem najiskreneje in najsrčneje zahvaljujem.

Na Dunaji 27. aprila 1879.

Franjo Josip I. r.

Da je cesar to svojo zahvalo sporočil po grofu Taaffe-ju in ne po predsedujočem Stremayer-ju, zdi se nam tudi pomenljivo in sicer dobrega pomena. Iz tega sklepamo namreč, da je Taaffe, ki se obče smatra za iskrenega patrijota in pravicoljuba, duša novi vladi. Uže onidan nam je jako dobro delo, kar je v državnem zboru govoril zoper take uradnike, kateri postopajo zlasti pri volitvah sovražljivo proti slovenskim narodnim strankam; še bolj pa se nam prikupi, če se vresniči, kar je „D. Ztg.“ nekda iz zanesljivih virov pozvedela, da je namreč v posebni okrožnici do ces. namestnikov in dež. predsednikov izrazil svoje pričakovanje, da se politični uradniki v interesu javne službe ne bodo potezali za mandate pri prihodnjih državnozbornih volitvah. Kdor ve, kako so vse dosedanje vlade skoro po sili vrivale svoje služabnike v državni in v deželne zборе, kder so se potem sukali po viših poveljih ter so mnogokrat na vse kriplje nasprotovali predlogom pravih ljudskih izvoljencev in ljudskim željam in zahtevam samim, temu se skoro neverjetno zdi, da bi se imele zdaj stvari tako ugodno zasuknit. Sicer se pa ta misel dobro vjema s Taaffe-jevim značajem in zato se zanašamo, da se vresniči. Saj bi bil uže čas, da bi se slednjič izpolnile pravične želje vseh avstrijskih Slovanov po svobodnih volitvah in po popolni narodni enakopravnosti. To nam bode najlepša nagrada za odkritosrčno našo lojalnost.

Iz Solkana, 30. aprila. (Izv. dop.) (Sreberna poroka Nj. Veličanstev. — Čitalnica. — Velikonočni prazniki.) Sreberna poroka presv. cesarja in cesarice se je tudi v Solkanu slovesno obhajala. Na predvečer, to je 23. aprila so zvonovi in grom možnarjev naznanjali veselo slovesnost. Na to se je zanetil na tako zvanem „humu“ velik kres, in kmalu potem so bile vse hiše razsvetljene. Solška mladina spremljana od nekaterih možakov se je zbrala z narodno zastavo pred županovo hišo, ker je zadonela iz nad dvesto navdušenih gerl cesarska himna; med tem so pa raketke švigale, da je bilo veselje. Od tam je šla bakljada po vasi prepevaje narodne pesmi. Reči moram, da je bil ves Solkan na nogah, in še pozno v noč se je razlegalo: Bog živi našega cesarja in cesarico! Minulo nedeljo pa je bila v ta namen slovesno peta maša in „Te Deum“. Tako smo Solkanci ob bregu bistre Soče pokazali zvestobo in udanost svojemu mogočnemu vladarju z nado, da nas bo vedno branil pred vsemi sovražniki.

Naša čitalnica napravi 11. maja besedo s plesom; 25. maja pa bode imela svoj izvanredni občni zbor.

Jako čudno se nam je zdelo, da so se letošnji velikonočni prazniki brez gromenja možnarjev praznovali. Zato opomnimo naše predstojnike, da bi se za naprej ne opustila starodavna navada, katera se gotovo po vseh drugih farah izvršuje, in tako najveselejše velikonočni prazniki povečujejo z gromenjem topičev.

dotičnega kraja ali pa njegovega posestnika (pri novejših vaseh: njegovega svetnika).

Največa krivica pa se godi tistemu krajevemu imenu, katerega tujci „Quisca“ pišejo. Slovenski pisatelji so mu dajali že vse mogoče oblike, (le prave ne): „Humsko, Kviško in celo Konjsko“. Najbolj se jim je dopadla oblika Kviško, češ da je treba kvišku iti, predno se pride v vas tega imena! In vendar ne težko zaslediti prave oblike. V srednjem veku so pisali Nemci to ime Kulska (ali Khulsca) in Italijani Culsca. Slovenci so torej izgovarjali to ime „Kolsko“ (morda od kolk, podolgasto okrogel hrib). Čerka l se pa spreminja v našem narečju (kakor tudi v italijanščini) v j, zlasti pred s-om, n. pr. bolj m. bolj m. (bolši), tojči m. tolči, pajštev m. palštev itd. Prav natorno je tedaj nastalo iz Kolsko Kojško, kakor iz Volščica (ali Volk-šćica) Vojščica. In Kojško izgovarja ljudstvo še vedno!

Kaj nam je treba toraj take brezsmiselne spake, kakor je Kviško? Da so začeli tujci Quisca pisati, to je bilo potrebno vsledi pravil latinskega pravopisa, kakor hitro se je l spremenil v j (i), ker „Quisca“ se ne prilaga latinski pisavi. Mi pa ne pačimo svojih dobrih imen, ne smešimo same sebe in ne gerdimo se pred svetom. Komur je resnica mar, ta naj piše od sedaj naprej edino le Kojško!

Iz Pervučine 25. apr. (Izv. dop.) Tudi naši Pervučanje so pokazali, da jim goreče bije srce za dom in cesarja. V resnici, človek si ne more še domisliti ne, ako kaj enakega ne vidi, da zamore samo jedna mala vasica kaj tako impozantnega napraviti. Verujte mi, dragi čitatelj! resna volja in zvestoba vse pramagate, vse doženete, kjer tudi penozov ni v obilnosti. V sredo popoldne začelo je uže tolklanje domačih zvonov naznanjati visoki praznik prihodnjega dne. Kaj pa še le proti večernemu mraku? To vam je bilo kaj posebnega! Začelo se je s streljanjem možnarjev, s tolklanjem zvonov, z muzikovanjem cesarske himne na tēgu pred cerkvijo, od gder so šli naši muzikantje na čelu, združeni s pevci, za veselimi mladeniči starešinstvo, za starešinstvom takorekoč celoskupna Pervučina, mlado in staro, možko in žensko, vse-vse je krepko stopalo, kakor da bi nosilo Cesarja in Cesarico v serci in na obliči, — stopalo je vse občinstvo proti visokemu holmu, vrhu katerega se je zakuril pomenljivi kres v čast in slavo Nju Veličanstva. Veselje in radost, zadovoljnost in zvestoba, kliči in kriki, muzika in vbrano petje, vse to vam na drobno popisati, hudirjal! kam in komu bi dal ponatistnit? Ko je končala na vrhu planin in holmin imenitna slovesnost, zasuknila se je naša banda zopet navzdol v cesarsko vas z muziko in s petjem, s streljanjem, s slavoklici in s živioklici brez konca in kraja. Tako so praznovali zvesti naši Pervučanje sredo zvečer. Dan 24. aprila se je slovesno praznoval od zore do mraka, cel-celičen dan, da molčim o našej berhkonožnej mladini, katera je s plesom še pozno v noč slovesni praznik praznovala. Za danes jej moramo uže prizanesti, samo, da se je plesalo brez greha. Za rano je tolklanje in pokanje z možnarji naznanjalo slovesen dan. Slovesno sv. mašo je pel v. č. g. župnik tožno ob 6. uri. Deklič in mladenič, ženice in očetje, učenke in učenci — vsi so hoteli tega dne biti — cesarjevi in cesaricni. Cela Pervučina je prišla praznično oblečena v sveto cerkev. Videlo se je vsem zbranim uže na obrazih, kako goreče da molé za Nju Veličanstvi. Po svetej maši zamuzikovala je zopet naša banda na tēgu pred cerkvijo cesarsko himno in še nekoliko družih prijetnih koščekov, osobito iz slovanskega muzikalnega polja. Popoldne toliko — popoldne še naprej! Vse se je do sedaj uže veselilo, staro in mlado, vse skupaj; ali našej nedolžnej mladini smo prihanili še posebno veselje, skupno veselje.

Ob dveh je bilo naznanjeno učečej se mladini, da se snide na dvoru v. č. g. župnika. Rečeno, storjeno. G. učitelj pride na čelu z malimi avstrijskimi svojimi vojaki, z učenci in učenkami, na dvor, postavi je v „Reih' und Glied“. Nato pride zopet naša banda in izurjeni pevci naši s slovensko zastavo naprej; za njimi polno ljudstva. Tu se začne nova svečanost. Najprej zagodejo naši muzikantje cesarsko himno, potem jo zapoje in za njimi tudi vsi učenci in učenke. Vsemu temu pa je sledila telovadba. Nadežni nam ta dan Neptun nas ni pustil popolnoma v miru, zaukazal nam je v podstrešne prostore, v župnikovo hišo. Tukaj še le bi bil človek kar počil samega veselja, ko je začel namreč v. č. g. župnik, č. g. pomožni duhovnik in g. učitelj deliti nedolžnim otrokom vsakemu svoj „hlebček belega krušca in nalivati vsakemu nekoliko vinske kapljice. (Iz občinske blagajnice se je platil kruh, darežljivi v. č. g. župnik pa je daroval sladko vince). Videti otrok nedolžno veselje, sem vskliknil: „Preljubo veselje, o! kde si doma?“ Tihotno sem odgovoril samemu sebi: V otroških srcih! — — Človek bi jim bil zavidal, da bi le smel. Zraven tega slišati, kako navdušeno so peli cesarsko himno učenci in učenke zaporedoma, slišati, kako so prepevali tudi druge slovenske pesni, slišati, kako je gromelo, donelo iz nedozihih serc in ust: Živio naš Cesar Franc Jožef in naša Cesarica Elizabeta: vse to videti in slišati, mislil sem si, gotovo ni bilo čudno, ako je imel naš Izveličar posebno rad nedolžne otročiče. To se je vse godilo v farovži. Ko je pa zamašil nadežni nam Neptun nebne svoje kanale, ko so bili nedolžni otročiči nasičeni z ambrozijo in napiti z nektarjem, komandoval je g. učenik svojim učencem zopet: Na dvor! In kakor bi bil blisknil, so stali vsi na dvoru v versti in rajdi, kjer so začeli nadaljevati prejšnjo telovadbo in petje. Vse je stalo v pravem vojaškem redu: učenci v enej versti, učenke v drugej versti, naša godba poleg izvrstnih pevcev, — g. učitelj pa, seveda, je bil „vsegapričujoč“; sedaj je bil tu, sedaj tam, hipoma pri učencih, hipoma pri pevcih, švigal je, kakor na berhkem šarci kraljeviča Marka, prismuknil je, gder ga je bilo potreba. Mlad gospod je, zato se pa tudi lahko naglo nagloma suče. Zraven tega, da je mlad, je pa tudi priden. Bog ga živi še mnogo-mnogo let! Meju klikom in krikom: Živio i le živio! nakrat se zasliši nagli ukaz G. učitelja: k redu! k molku. Švigoma se prikaže na vzvišenj mizi nek berhak fanté, učenec 4. oddelka in vsi smo kakor zmalani vanj zérli in gledali. In čujtel kaj začnel! Prav v nežnem svojem glasu začne govoriti in nam je v kratkih potezah narisal životo-pis presvetlega Cesarja in presvetle Cesarice ter nam zraven tega naštel dolžnosti do Visoke Hiše. Konečno povabil je vse zbrane učence in učenke: naj vsi z njim zakličejo: Bog naj živi še dolgo-dolgo let Ce-

sarja in Cesarico, še saj toliko let, da bi zamogla obhajati zlato poroko! In vse občinstvo, mlado in staro, je zagemelo: Živio Fr. Jožef. in Elizabeta na mnoga, mnogaja leta! Poslednjič stopil je tudi g. župnik ter od njih zahteval: naj njemu in vsem zbranim obljube, da bodo za Cesarja in Cesarico molili, da Jima bodo zvesti, ko tudi odrastó, da bodo pokorni svojim staršem in da se bodo tudi pridno učili. Kakor iz jednega gerla je donelo: Obljubimo! Nato so učenci in učenke še mnogo drugih pesnij odpeli, potem, ko jim je bil uže drugikrat nektar gerla očistil, serca razvnel za dom in Cesarja in Cesarico. Ko so bili učenci odpeli, zabučala je naša godba, sviraje še mnogo koščekov iz muzikalnih partij, posebno iz slovenskih; ko so ti njih stvari pohvalno izvršili, začeli so pa naši pevci prav dobro slavčkovati; tako so izborno peli, da smo se vsi čudili. Konec konečno vzame zastavničar zastavo v roke ter hajd' vsi za njim: banda, pevci, učenci in učenke, pevaje in sviraje cesarsko himno:

„Bog ohrani, Bog obvari.“ i. t. d.

Iz Kanala, 30. apr. (Izv. dop.) Ako bi hoteli v Vašem cenjenem listu priobčiti vse dopise, kateri vam doidejo o praznovanju sreberne poroke naših presvitlih vladarjev, morali bi gotovo „Sočo“ spremeniti v knjigo; ne bom toraj tudi jaz nadrobno opisoval svečanosti, koje smo imeli tū v Kanalu; le omenim naj, da smo imeli veliko mašo, katero je daroval na predvečer k nam došli novi prečastiti dekan g. Fr. Vidic, in popoldne velik banket, katerega so se udeležili skoro vsi gg. uradniki, duhovni, učitelji, celo starešinstvo in odličnejši posostniki.

23. aprila zvečer bil je naš trg ves razsvitljen, a posebno so vsakemu dopadali umetni ognji, s katerimi nas je iznenadil domači samouk J. Segalla, kateri bodi s tem vsakemu priporočen.

Pred dvema tednoma bilo je pri nas nabiranje vojakov. V prvem razredu bilo je poklicanih okoli 170 mladenčev, a izmed vseh teh potrdila jih je komisija samo 7 ali 8, ko jih je v prejšnjih letih navadno ena vas toliko dajala. Če pojde tako dalje, nastanejo tukaj kmalu časi, ko bodo štirje pod mernikom mlatili. Kje pa tiči vzrok tej žalostni prikazni? Znano je, da alkoholne pijače razdražijo živce, segrevajo kri, da se hitreje pretaka, in tako telesu več gorkote pridobijo, ako se zmerno uživajo. Preobilen užitek takih pijač pa škoduje telesu, ker živce omami in jim moč jemlje, ter človeka, takim pijačam udanega na duhu in telesu pokvari; posebno pa velja to pri mladini, ktera vsled uživanja močnih alkoholnih pijač zaostaja v fizičnem razvoju. Posledica tega je, da postane iz mladenča mesto krepkega moža le revno človeče, ki ni za nobeno rabo.

Najhujša izmed vseh pijač pa je gotovo žganje. Obilen dobiček pri tej kupčiji, in brezdlačno prodajanje razširilo so ta človeški patentirani strup v naše kraje tako, da je žalostno pogledati v tako hišo, kjer špirit in vodo prodajajo. Staro in mlado, vse ga hoče piti, še za zadnje krajcarje hoče imeti „pudelč“, da ga le pije in se omami. Ni čuda torej, da se potem godé hudodelstva vsake baže, posebno pretepanja in celo uboju.

Nek Ročinjec je baje vsled „pudelča“ svojemu lastnemu bratu uho odjedel.

In dotične vladne oblasti, katerim bi moral ta žalostni dogodek vest zbuditi, kaj pravijo k temu? Nič! Nesrečneže preganjajo, zapirajo, ali s tem vendar le ne odpravijo napake. Posledke kaznujejo z vso postavno ostrostjo, a za to pa ne skrbé, da bi vzrok tej bolezni zatrlé. Naj bi vendar enkrat vlada prišla do spoznanja, da bi na žganje naložila velik dac, da bi ga revnejši ljudje ne mogli toliko uživati, — ker oni so večidel tej strupeni pijači udani — in pomagano bi bilo. Vlada pomnožila bi s tem svoje dohodke, in ljudstvo bilo bi ozdravljeno.

Pred nedavnim zbralo je naše slavno starašinstvo zdravstveno komisijo, ktera bode imela nalogo, pregledovati stanovanja, da se potem, če treba, siloma popravijo zdravju škodljivi prostori. Ker je pa služba le častna, se o komisiji le vé, da — je.

Iz Ajdovščine 26. apr. (Izv. dop.) Sreberna poroka Nj. Veličanstev obhajala se je v naši občini na občno veselje prav veličastno. Natančno po sestavljenem programu v občinski seji, prižgal se je že na predvečer ob 8. uri velikanski kres, spuščale so se rakete in netili umetni ognji, umes so pa gromeli možnarji in doneli mili glasovi zvonov. Mnogoča navdušenega ljudstva razglašala je z gromovitimi živijo-klici svojo vdanost do visokih jubulantov. Druzega dne rano naznanjalo je neprenehljivo pokanje možnarjev, in vbrano zvonenje nenavadno svečanost. Osnovala se je bila iz dosluženih vojakov, rezervistov in družih mladeničev, častna straža, ktera je ob 9. uri k velikej sveti maši došle gospode c. k. uradnike, starešine in druge honoracije po vojaško pozdravljala, kar je prav imponiralo. Pred sveto mašo delili so se milodari domačim revežem. Po končanem cerkvenem opravilu spremila je častna straža gospode dostojanstvenike domov in dehlili so se darovi solški mladini. Mej tem

je pevski zbor zapel cesarsko himno, domača deklica jo je pa tudi prav ginljivo deklamovala. Ob 11. uri došla je godba in je pred poslopjem c. k. sodnije zasvirala v prvo cesarsko himno, potem pred stanovanjem gospoda župana in slednjič na javnem prostoru; svirala je razne komade do poludne. Razdelili so se na to ob polu dveh darovi onim mladenčcem in možem, ki so kot vojaki z našo slavno vojno v Bosni bili in ob 2. popoldne pričel je javni ples na 5 lepo okinčanih plesiščih. S tem se je še le pričela prava veselica, plesalo je staro in mlado, da je bilo veselje do 7. ure zvečer. — Zapazili smo razobešene cesarske, deželne in narodne zastave posebno okoli plesišč, postavljenih na sredi javnega prostorišča. Ob 8. uri napoti se ljudska množica z baklado in muziko na delu, ter obhodi celo občino. Ob tem času bila je tudi razsvetljava občine, zapazili smo transparente s primernimi napisi, podobe Nj. Veličanstev i. t. d. Kaj lepo bilo je videti razsvetlavo občine, vmes baklado z mnogobrojnimi umetnimi ognji, lampijoni in lučicami. Slišali sme iz stotero ust, da kaj enacega še ni videla Ajdovščina. Po obhodu zasvirala je godba še enkrat cesarsko himno, in iz tisoč gerl je zagromelo: Živijo Franc Josip, naš cesar, živela Elizabeta, naša cesarica, živela cesarska hiša i. t. d. Potem je nadaljeval ples do po polnoči, do ktere ga časa je trajala tudi razsvetljava.

Pohvalno moram omenjati, kar je sprožilo naše društvo „Edinost“ o ti priložnosti, da bi se namreč nabirali doneski za ustanovitev štipendija, kojega bi užival kak vreden in potreben učenec ajdovski. Doneski so že izdatni.

Nabralo se je tudi, da se želji Nj. Veličanstva ustreže, za nesrečne Szegedince 50 f. 10 kr.

Da se je pa to vse lepo vršilo, gre čast in hvale v prvi vrsti našemu gospodu županu, kateri se je v ta namen res veliko trudil; v drugi vrsti so se pa odličili tudi občinarji, ker so v najlepši slogi sodelovali, da se je svečanost tako sijajno vršila in končala. Naj je mej nami kar koli, ko gre za Avstrijo in prevzvišeno cesarsko redobino, smo vsi edini.

Iz Vel. Žabelj pri Ajdovščini 25. apr. (Izv. dop.) Vesolni praznik 25 letnice sreberne, svatbe Njiju Veličanstev cesarja in cesarice je tudi tukajšna občina dostojno in slovesno praznovala. Slavnostni spored bil je sledeči: 1. Dne 23. aprila o poludne že odmeval je močni glas pokajočih možnarjev na bližnjem griču „pri hrastih“, in kaj živo se je giasilo lepo vbrano zvonjenje milodonečih zvonov v cerkvenem stolpu. — 2. Ob 5 1/2. uri popoldne se je za sv. večer tudi mnogo streljalo. — 3. Zvečer ob 8. uri zanetili smo močan kres, vmes pa se je streljalo in streljalo, ter zažigalo raznih barv rekete do pozne ure v noč. — 4. Dne 24. t. m. o zori že gromeli so zopet možnarji, da je bilo kaj; lepo zvonjenje je pa budilo in navduševalo vaščane k občni svečanosti tega imenitnega dne. — 5. Mej 8. in 9. uro zjutraj sešla se je vsa šolska mladina v učilnični sobi, potem se je pomikala v lepo vversteni procesiji v cerkev. Ob 9. uri bila je slovesna sv. maša z zahvalno pesnijo in blagoslovom; cerkev je bila polna vernih vaščanov. Po dokončani sv. maši vernila se je mladež zopet v šolo, kjer se jej je govorilo o pomenu te svečanosti. Konečno zapeli so otroci še jedenkrat prav ginjeni avstrijsko himno. — 6. Na večer tega dne prižigale so se zopet rekete in pokali so možnarji brez konca in kraja. Odmev vsega tega streljanja je pa pravi izraz naše vedne vdanosti Nj. Vel., v našem imenu izrekajoč: „Bog ohrani nam še mnogo let, naša veleslavna jubilarita!“

Iz Mavhinja, 25. aprila. (Izv. dop.) Tudi v naši občini se je slavnost sreberne poroke Nj. Veličanstev 24. t. m. prav slovesno obhajala. Predvečer: Zvonjenje in živahno streljanje iz možnarjev; po solnčnem zahodu začela je Mavhinjska godba svoj povasni obhod s cesarsko himno pred županovim poslopjem, po tem daljno godenje več komadov, gromoviti živio-klici, in pokanje raket. Drugi dan zjutraj zopet zvonjenje in grmenje topičev; ob 9. uri slovesna sv. maša, pri kateri je sodelovala domača godba in domači učenci s petjem. Prav po vojaški se je vršilo to in sicer vprvo v tej vasi, a vendar godena in peta je bila veličastna pesen: „Pred Tabo na kolenih“ tako ginljivo, da je bilo veselje slišati. Tudi starešinstvo ni zaostalo, ampak je na čast tega redkega dne skupaj in ob svojem obedovalo. Med obedom vstane naš gosp. učitelj Fr. Zakr. ter sproži prville visokonavdušeno napitnico vzvišenima jubilaritoma, na kar intonira godba cesarsko himno; potem napije primerno g. županu in starešinstvu. Obilne množice gromovitih živio-klicev ni bilo konca. Popoldne javni ples, zvečer godba, obedovanje itd.

Da se je pa cerkvena svečanost ta dan tako lepo izvršila, mora se županstvo zahvaliti godcovodji Val. Urdihu in vsem pridnim godcem za lepo godbo, in našemu tudi za take stvari jako vnetemu g. učitelju Fr. Zakrajšek, kateri je pri sv. maši čvrsto sopeval sé svojimi pridnimi učenci in tako ne malo pripomogel, da se je slovesnost na vsako plat dostojno iztekla. Slovesni „Te Deum“ je sklenil cerkveno svečanost. Živio!

Iz Podmelca, 29. aprila. (Izv. dop.) Prosiu, dovolite da tudi Podmelško pero enkrat malo popraska v Vašem cenjenem listu, drugače bo mislil svet, da Podmelca niti na svetu ni. Kaj p. še! Jes, je Podmelec, in v njem prebivajo pošteni Slovenci, ki so tudi zvesti Avstrijci, katerim se nič ne sanja o „Italiji irredenti“, — ali kaj jaz vem, kako to spako vi Goričanje imenujete. In pa še le kaki Avstrijci smo mi Podmelčanje! To priča za naš mali kraj dovolj lepa svečanost, ki se je veršila o priliki cesarjeve sreberne poroke. Poslušajte! Na večer 23. apr. zapalili smo na bližnjem holmcu „na Berdici“ velik kres. — Istočasno pokali so „možlerji“ in „rakete“ so švigale proti temnemu nebu. In kaj mislite, kaj so naši vrli „Melčanje“ tudi storili? Ne da bi jim bil kedo kaj rekel, bila je v trenutku, ko so začeli „možlerji“ pokati, kres goreti itd., sleherna hiša razsvitljena. Posebno se je odlikovala hiša g. župnika in pa ona našega vrliga „Jakca“; pa tudi druge niso zaostale. Ko sem raz „Berdice“ zeri doli na lepo razsvitljeni Podmelec, dozdevalo se mi je, ko da stojim na Opčini in gledam na prostrani Terst, ki si prizadeva odganjati z nebrojnimi lučicami nočne temote. — Naši domači pevci, koji vendar niso tako slabi, kakor bi si kedo mislil, zapeli so pri kresu cesarsko himno tako navdušeno in tako lepo, da je veličastna pesem serce slehernega navzočega dvigala na mogočnih perutih zvestobe do prestola Nj. Veličanstev. Harmonijo dopolnjevala so mlada grla krog pevcev stoječih otrok. Tedaj prišel je lahni zefir in odnesel je ubrane glasove v eno uro od tukaj oddaljeno „Logeršče“, tako da so njegovi prebivalci petje prav dobro slišali. Tudi druge slovenske, narodne in umetne pesmi so naši pevci popevali. Holmec, na kojem je kres gorel, prekerstili smo, našej presvitljej cesarici na čast, v Elizabetin verh. — Na to so pevci, prišedši raz „Elizabetinega verha“, se uverstili; fantje poiskali so več „latern“ ter je na kole obesili, vihrajočo slovensko trobojnico postavili sino na čelo — in „bakljada“ in „Zapfenstreich“ sta bila gotova. Moško korakali so pevci po razsvitljeni vasi prepevaje slovenske stopaje, in na mestih, kjer so stali, tudi cesarsko in druge pesmi. Naši „Melčanje“ so bili za nenavadno lepo svečanost tako navdušeni, da je sleherni pozabil spraviti se ob navadni uri v gujzdo. Košev Peter pa je terdil, da je bilo tako lepo, — in morda še lepše — kakor v nebesih. Pa je bilo tudi. — Po dokončanem obhodu zbrali so se pevci pri vrlom očetu podžupanu, kjer so se še dolgo časa radovali, Nj. Veličanstvoma napivali, ter si s petjem in pivom preganjali skerbij oblak.

Dne 24. aprila pokali so zopet topiči. Na vaškem prostoru, na zvoniku in na dveh lipah pred cerkvenim vhodom, kateri ste vsajeni v spomin imenitnega dogodka, vihrale so slovenske, avstrijske, cesarske in cesarične zastave. O pol deveti uri pričela je slovesna sv. maša, koje se je udeležila tudi šolska mladina. Po končanem sv. maši razložil je g. učitelj pri cerkvenem vrodu šol. mladini in navzočemu ljudstvu pomen vsajenih lip; potem je zapela šol. mladina složno s pevci cesarsko himno. Od tod podala se je v olepšano šolsko sobo, kjer jej je g. učitelj po primernem govoru prečital in razložil ob kratkem zgodovino in životopis presvitl. cesarja in cesarice, poleg „Vertečevega“ sostavka „Cesar Franjo Josip I.“ Otroci zapeli so tudi „Naprej zastava Slave“ in cesarsko pesem (z dostavkom: „In s cesarjem zaročnica“). Konečno razdelilo se je mej otroke „spominke ces. sreberne poroke“. — Pri tej šolskej svečanosti bilo je tudi obilo ljudstva navzočega.

Jako smo hvaležni gospodu „Jovu pluviju“, ker je bil začasno ustavil svoje neprijetne darove, tako da nam je bilo mogoče vse gori opisano zveršiti. Še narava veselila se je tedaj z nami! Prej in poslej je bil in je vedno dež, in dež in zopet dež. Hudo je to pljedelcem, ker ne morejo na polju nič podelati. Slabo vreme je krivo, da stare ženice in „dedci“ vedno na peči čepé in z mačkami vred dremljejo. Posebno preglavico imajo pa oni, koji so nadarjeni s „kurjimi očesi“, zelo se mi smilijo ti reveži, ko mi vedno javkajo, da vidijo od samih bolečin zvezde na oblacnem nebu, posebno pa, kedar in ako jim kak nerodnež na noge stopi. — Pa tudi pohujšljivo je slabo vreme; lenuhom in zaspanim ljudem daje veliko potuho. Sladko obernejo se zjutraj še enkrat ali bogvé kolikokrat v svojih gujzdh in mirno dalje počivajo, ko zunaj dež tako lepo „muzicira“. Njih največji sovražnik je gospod „Muss“; to vam je resen in neusmiljen gospod. S krepko roko zagradi lenuha za terhljeno kožo in ga neusmiljeno verže s postelje. Ali to se ne godi samo tukaj v Podmelcu, ampak tudi kje drugod po širnem svetu. Bog vé, koliko jih je taci, ki si na skrivnem terkajo na persi rekoč: „mea culpa.“ Da, seveda, takole-le je, takole-le je, in nič drugače!

Šlibar.

Od Sv. Lucije, 28. aprila. (Izv. dop.) (Dne 24. aprila. Sreberne poroke Njiju Veličanstev Presvitljej Cesarja i Premilostive Cesarice veselo godovanje.)

Dan sreberne poroke Njiju Veličanstev se je i pri nas prav lepo in dostojno praznoval. Rekel bi, da je bil ta dan pri nas ves drugačen od navadnih. Vsakemu bili so brati na obrabi posebni občutki, občutki,

kakoršni so ta dan prevevali serca vseh zares zvestih in, vdanih nedolžno-priprostih sinov deželnega Očeta presvitlega cesarja i premile skupne Matere, cesarice cele mnogojezične i mogočne Avstrije, presladke nam domovine.

Cerkev, šola in občina so se združili, da bi ta dan skupno skazali njih ljubezen in resno vdanost do prevzvišenega prestola i s tem bolj mlačne oživili, ter njih serca z enakim ljubeznipolnim duhom ogreli, ki je porok i prihodnji sreči pa stalnosti milega nam cesarstva.

Uže prejšnji večer je živo priterkovanje in mogočno pokanje z možnarji serca vseh prebivalcev pripravilo, povzdignilo in vbralo k dostojnemu praznovanju naslednjega dne. 24. aprila zjutra, ko je marsikateri še zibal se v sladkih sanjih, vzdramilo ga je zopetno pokanje možnarjev, ki se je razlegalo krepko po vsej dolini s prijetnega bribčeka „Kuka“ versteč se s priterkovanjem sé zvonovi. Ob 7. zjutra zbere se vsa šolska mladež v šolo, ki je bila za ta dan primerno napravljena, posebno podoba cesarja ovenčana z beršljanom in cveticami se je prav lepo podala. V cerkvi pa so se zbrali vaščani. Bila je cerkev napolnjena kot o zapovedanih praznikih. Ob 1/28 postavi se mladina šolska lepo v verstvo po dva in dva pod vodstvom g. učitelja Velikonja in g. kaplana, ter gre v cerkev na odločeno mesto. Obnašanje mladine v cerkvi bilo je ta dan izgledno. V. č. g. župnik imeli se peto mašo i na konci „Te Deum“ z blagoslovom. Tudi mej mašo streljalo se je z možnarji. Cesarska pesen i posebno zadnja kitica sklenila je službo božjo. Mladina poda se zopet v prelepem redu — dečki naprej, zadej pa deklice v šolo. Vse ljudstvo pa vsuje se i dere za mladino proti šoli, kder se razpostavi okolo šolskega poslopja, da bi vdeležilo se tudi ono veselice, ki je imela mladina imeti jo ta dan. — Napravile so se zastave prav za mladino: velika lepa belo-plava-rudeča slovenska (napravila jo je g. Josipina Kovačič) ter dve manjši rumeno črni avstrijski. V šoli se zberejo razven g. učiteljev v. g. župnik, celi šolski odbor s predsednikom in županom g. Ignacijem Kovačič, nekaj tukajšnjih gospej in domači pevci. Na dano znamenje začne se I. del veselice obstoječ iz petja in deklamovanja — se ve da je bila mladina prej zato se izurila. — Program bil je in izveršil se tako-le: I. 1. Cesarska pesen — prva kitica. — 2. G. učitelj Velikonja deklamuje pesnico: „Bog ohrani nam cesarja!“ Zadnji vers: „Hišo Habsburg Bog ohrani“ sklene mladina in vsi navzoči z navdušenim „živijo“ na prevzvišeni par. — G. učitelj razloži pomen slovesnosti ter navede glavne čertice iz Njiju Veličanstev življenja po „Verteci“ 3. Pojó pevci in mladina „Naprej...!“ 4. Deklamuje deček više skupine „Himno“ na ta dan g. Josipa Golja, ki se enako sklene sé živio-klicem Nj. Veličanstvoma. 5. Pojó „Solnce milo...“ (viža po Verteci) 6. Deklamuje deklica pesnico za ta dan zloženo. 7. Pojó „Na goro...!“ 4. kitice. 8. Deklamuje pesnico „Kaj imam“ (drugo berilo) deklica srednje skupine 9. Pojó „Pomlad“ 10. Deklamuje: „Kaj cvetice govoré!“ deklica srednje skupine (glej „Pervo berilo“). 11. Sklene se še zadnjo kitico „cesarske“ pesni, kojej sledé trikratni „živijo“ — klici vseh navzočih cesarju in cesarici. Razdele se spomenice izdane od uredništva „Vertečevega“, konec I. dela. — Občni vtis tega dela bil je povsem prav ugoden. Cuditi se je bilo, da je mladina primeroma prav dobro pela i posebno začetek pa konec vsake pesni bil je kot da bi jo mahnil ter odrezal. Navzoči bili so ganjeni i da še solze so se marsikomu blisketale v oče... II. del. Mladina porazversti se prav lepo po dva in dva. Najprej nese deček večo slovensko zastavo; njemu na straneh pa dva manjša dečka manjši avstrijski zastavi.

Pod vodstvom g. učiteljev pomikajo se proti tergu mej pritrkovanjem sé zvonovi; zadej pa koraka množica. Tu postavijo se v koločar — dečki na zgornji — deklice na spodnji strani okolo vodometa; prav tako množica.

Tu je bila lepa lipa pripravljena. Ko je bila vsajena zadoneli so „živio-klici“ na prevzvišeno dvojico. Pela se je zopet cesarska pesen. I z besedami: „Ta lipa naj priča zvestobo našo do presvitlega prestola in da hočemo na veke biti Slovenci, Bog ohrani nam cesarja in cesarico, sklenil se je zopet trikratni: „živijo“ klic.

Odslej gre mladina sé zastavami in v redu naprej v ta namen odločeni travnik, kamor je bila prinešena cesarska podoba ter se privezale zastave. Posede se mladina okolo miz. V sredi mladine bila je miza za č. g. župnika, učitelja, šolski odbor in pevce — vseh dvanajset števil. Ko je mladina skupno odmolila, postreglo se ji je s kosilcem in malo pijače.

Stregli so jej g. učitelja, č. g. župnik, šolski odbor in pevci. Mej kosilom je ves čas neki godec sviral mladini razne reči.

Z mladino so kosili prej omenjeni gospodje. Ganljivo bilo je videti veselo — rudeča ličica radujoče se mladine, kako se je ves čas prav lepo vedla. Po kosilci se mladina zopet porazversti. Zapojo se še enkrat „Naprej“ — Cesarska pesen in „živijo“ klici. G. kaplan odvede jih v redu do zasajene lipe, kder se odmeje še trikratni „živijo“, klic in z Bogom! klubki vseh se povzdignó i kot da bi pihnil se vse po-

(Dalje v prilogi.)

zgubi; vse je tiho in mirno; le še streljanje, ki se je odmevalo do poznega popoldneja i vesela družba zbranih gostov č. g. župnika učiteljev, šolskega odbora in pevcev motila je s kako veselo pesnico tihoto do poznega popoldneja.

Vse, vse je bilo priprosto, pa milo, pa prav serčno; prišlo je iz serca in zato je segalo v serce. Gotovo lepo se je obhajal dan 24. apr. Na Mostu. Bog nam ohrani premilega Cesarja in Cesarico. Skala poka, hrast se maje in hrib zvestoba Slovenca ne gane, — ne gane. Terpeti moramo veliko i prenašati, toda pri vsem tem smo in hočemo biti na veke, na veke zvesti sinovi preljubega nam vladarja. Za Njega hočemo moliti! Kri in življenje naše, Vladar, je v Tvojih rokah! Tvoja osoda, bodi naša osoda!

Čujte irredentarij.....!

Iz Soče 23. aprila. (Izv. dop.) Nesreče so v naši soteski v teku pol leta na dnevnem redu. Elementarnih nezdoljivosti sicer ni bilo, čeravno smo se jih bali zaradi preobilnega snega. Še pred enim tednom je bilo v zadnji Trenti snega za 1 meter in še le sedaj jel je teloh (Heleborus niger), po domače smrtnice morda zaradi bele barve tako zvane, izpod snega blizo kake brinje (Juniperus communis) svojo čašo (calyx) inčvetni venec (corolla) kazati občudovaje še belo zimsko odejo. Tudi velikonočnica (Anemone Pulsatilla) in jeglič ali trobentica (Primula officinalis) se že prikazujejo. Pogrešamo pa pomladanskih zvončkov (Galanthus nivalis), ki ne rastejo v naših krajih. Mesto njih pa rastejo podobne jim novice (Leucocorydalis vernum). Ko pišem te verstice, grmijo plazovi, kakor njagarski slap. Bobnanje in gromenje plazov po soških in trentarskih stenah straši že nekaj časa sem spodej hivačoče prebivalce, kateri so jeli gorke in dobro zakurjene izbe, v katerih tičijo že 6. mesecev, zapuščati ter se napijati čistega in zdravega zraka. Pa mrz in dež jih silita verniti se v čumnato, enako polžu, vračajočemu se v svojo hišico z molečimi rogovi, kedar mu na prostem ne ugaja.

O priliki sreberne poroke Njiju Veličanstev bodo goreli kresovi po naših holmcih in gorah in streljanje topičev bode naznanjalo, da tudi najsiromašnejši kot mogočne Avstrije se navdušeno spominja preljubljenih jubilarov presv. cesarja in cesarice. Poročati imam še o strašnem zločinu, ki se je dogodil v Soči na velikonoč ob 5. uri popoldne: 24. letni oženjeni mož, France Komac, je v pijanosti z nožem prebol 56. letnega siromašnega samca, kateri je naslednji dan, velikonočni ponedeljek ob 5. uri popoldne zdihnil svojo dušo. Morilec je nesrečnemu trebul prezrel za 2. dlani na dolgosti, da so skoro vsa čreva vun pridrla. Hudodelec je že v zaporu. žalostna je ta nesreča za celo občino in žganjepivcem v svarilo, naj bi se bolje varovali žgane pijače, ki je duši in zdravju zelo škodljiva Revščina je tukaj zelo velika. Pri nekterih hišah nimajo moke že 14 dni in jedo samo kisl repo. Tabakarji kadijo zaradi pomanjkanja denarja listje in senene drobtinice.

Nekdo je poskusil celo čemeriko (Varatum) izmed kolihikacij najstrupenejšo rastlino kaditi, a samo enkrat. Revez bi bil vsled tega kmalu poginil. — Nedavno sta umerla v Soči vdovec in vdova v nenavadni starosti; imela sta oba po sto let. Ali postane sedanja mladina, katera pije žganje ko vodo, tudi tako stara, je vprašanje, katero bo bodočnost brez dvoma zanimivo rešila. —

Iz Tersta 30. aprila. (Izv. dop.) (Slavnosti v Trstu in v okolici. — Naše mestne zmešnjave in neodločnost vladne politike. — Veselica 4. maja. — Cesarjevič Rudolf v Trstu. — Križani pa Irredenta.)

Naj Vam pred vsem poročam na kratko o slavnosti v Trstu in okolici o priliki sreberne poroke Cesarja in Cesarice. Kakor sem Vam poročal zadnjič, nij naš magistrat v tem obziru učinil ničesa, pa vključ temu je bil 23. t. m. zvečer Trst kar nenadoma lepo razsvitljen, posebno pa zunanji deli mesta; to vse se je zgodilo tako hitro in na tihem, da so nekateri še le po 8. uri zvečer pošiljali po luči, ker nijso hoteli zaostati. — Vendar pa so se v notranjem mestu, kder prebivajo najhujši lahoni, mnoga stanovanja odlikovala s popolno temoto in naša mestna hiša, alias „kulisa“ je tudi štrlela v zrak tako tiha in temna, kakor kak zapuščen samostan, mej tem ko so bile skoro vse bližnje hiše na velicem trgu krasno razsvitljene. Ljudstvo je delalo vsled tega razne opazke, da se je namreč mestna delegacija odkupila s 3000 gold. itd. Magični vtis pa je napravila razsvitljava na morju, katero je preskrbelo društvo Lloyd. — Mnogo parobrodov v simetrične vrste postavljenih bilo je popolnoma razsvitljenih z malimi balončki, videle so se te ladje od daleč, kakor ognjeni velikanski baziliski, daleč v morju pa so švigale rakete in umetalni ognji, z mogočnim ropotom; videlo se je, kakor da bi bilo vse morje v ognju, vsipal se je nad luko ognjeni dež v raznih barvah. Kedor je te ognjomete in to morsko razsvitljavo opazoval na pr. iz Občine, zdelo se mu je,

da se je vresničilo kako dejanje iz onih orijentalških pripovedek, „tisoč in ena noč“ — A vsemu temu je lepo odgovarjala tudi naša okolica; kakih 20 kresov gorelo je na bližnjih hribih in holmcih, švigale so tam v visočinah rakete in pokali so možnarji, kakor da bi bil kak bombardement. Razvitljava in ognji na morju in pa razvitljava in streljanje po celem okolici, vse to je bila, tako lepa, harmonična celota, da bi se ne bila dala niti po dogovorjenem programu lepša napraviti; to mogočno streljanje, zvonjenje v pozno noč, ta odmev ljudskega klicanja, petja, godbe v mestu in okolici, to prekrasno tekmovanje narave z umetnostjo: vse to je rahločutnega človeka močno presunulo, popala ga je neka sveta groza. Po mojem mnenju je Trst za take velikanske prizore najpripravnije mesto v Avstriji. —

Vsakdo, ki je videl tisti večer Trst, priznati je moral, da ogromna večina našega mesta je še vendar navdušena za Avstrijo in da ona pobalinska dejanja s proklamacijami in petardami nijso nič drugega, nego iz Italije uvaženi izrodki prenapetih, pa sleparskih buč. — Da so se v Trstu godile tako čudne reči, je pač mnogo kriva vlada sama, to jaz zmerom trdim in bom trdil; naši državniki premalo poznajo Macchiavelli-ja, še manj pa ga znajo posnemati v tem, kar je modrega in dobrega pisal. — Od kar smo zgubili Kellersperga tukaj na Primorskem, nij se več tukaj gojila dosledno avstrijska misel. — Tudi zdaj je opazovati neka omahljivost v merodajnih krogih, katera ne more nič dobrega roditi.

Kellersperg bil je mož na pravem mestu, zato pa mi Primorci po vsej pravici žalujemo po tem možu, ki je bil za nas skoro drugi Stadion.

Poprijemši zopet nit svojega popisa, Vam hočem še v kratkem povedati, kar se je tukaj godilo 24. t. m., na dan sreberne poroke cesarjeve. Ob 4. uri naznanjal je mogočni grom topov na gradu imenitnost dneva, cesarskim topovom so pridno odgovarjali topiči iz okolice. Ob 10. uri bila je slovesna masa pri sv. Juštu, potem predstavljanje deputacij in korporacij c. k. namestniku, popoldne pa je bilo kakih 6 banketov: tukajšnje trgovske zbornice, garnizije, civilnih uradnikov itd. Vse ladje v luki bile so okinčane z neštevilnimi zastavami, mnoge trgovske hiše so zaprele svoje prodajalnice, s kratka mesto imelo je popolnoma praznični obraz. Zvečer ob 8. uri pa so začeli kar nenadoma razsvitljavati stanovanja in v kratkem času se je Trst zopet svetil in tiho morje odsevalo je svitile žarke. Ta večer so posebno lepo razsvetlili oo. kapucini. Ljudstvo pa se je v gostih krdelih sprehajalo po mestu ter klicalo „Evviva“ in „Živio“ Avstrija, pred magistratom pa se je večkrat slišalo vpitje: „Fuori gli Italiani“ itd. Ponavljam, kar sem Vam uže večkrat omenil, da se v Trstu pri takih prilikah sliši skoro več vpiti „Živio“, nego pa „Evviva“, kar je dokaz, da so delalci, obrtniki, mali trgovci, sploh masa ljudstva v Trstu večinoma Slovani in da bi bilo treba le nekoliko organizacije in discipline, da bi Slovani v Trstu postali jako važen, odločiven faktor, kar naj bi našim politikarjem služilo v resen prevdarek. Vrhunec slavnosti v Trstu pri tej priliki pa bi bil v nedeljo z ljudsko veselico pri sv. Ivanu; a škoda, da nam je Jupiter Pluvius prekrizal račune. Vendar pa reč nij zabranjena, ampak le odgodjena; v nedeljo 4. maja, če Bog dade, vršila se bode ta veselica še v večem stilu, kakor pa je bilo poprej namenjeno, ker naši pevci so porabili ta čas prav dobro in tudi dekoracija prostora, kder se bode vršila veselica, bode lepša in dovršenjša. Biti će to taka slavnost, kakoršne morda še ni bilo na Slovenskem in zatorej pričakujemo mnogo naših bratov tudi z Goriškega in Kranjskega, posebno pa deputacijo Sokola iz Ljubljane. V Trstu uže vse te dni govore le o tej slavnosti in napovedalo se je za obisk vse, kar je odličnega, nelahonskega v našem mestu.

Akopram, in morda prav zato, ker smo mi Slovenci tako popolnoma vdani naši dinastiji, nas sedanja vlada dosti preveč prezira. Te dni je prišlo cesarjevo zahvalno pismo vsem narodom. Minister Taaffe je telegrafoval tuk. namestništvu, da se mora to pismo razglasiti v vseh deželnih jezikih; a tukaj v Trstu videli smo to pismo na voglih le v italijanskem in nemškem jeziku, kakor da bi tukaj ne bilo Slovencev, ali pa kakor da bi se bili Slovenci zamerili cesarju. Saj so vendar Slovenci bili prvi, ki so dali impuls za vse te slavnosti v Trstu in vlada se je tudi tukaj močno naslanjala na Slovence. „Der Moor hat seine Schuldigkeit gethan, der Moor kann gehen“. Tako menda mislijo tuk. vladni organi. A vse to ne omaje zvest be Slovencev do cesarja in dobro vemo, da vlade pridejo in gredo, mi Slovenci pa bomo še tu ostali in se ne bomo nikoli zavlečali terjati svojih pravic na postavnem potu. Sploh je naše mnenje, da ta politika „laviranja“ v tuk. vladnih krogih ima prav čudno, vse drugo nego državno-politične uzroke. Tudi bi se bilo dalo dosti več storiti pri zadnjih volitvah, ko ne bi ti krogi nekoliko bolehal pod terorizmom lahonske stranke. Nasledki te neodločne politike se kažejo uže zdaj. Volitev novega župana dela preglativo tuk. vladnim krogom. Vlada kandidira Dimmerja, „Cittadino“ pa

trdi in dokazuje, da je Dimmer obljubil Hermetu, da bode tako plesal, kakor bode on (Hermet) piskal. — Iz tega je nastala strašna polemika mej Hermetom in „Cittadinom“, kateri zadnji pravi, da je ali Hermet uskok ter da je bežal v vladni tabor, ali pa da je Dimmer neznačajnej, davši se voliti kot vladni kandidat, a na drugi strani spuščajoč se v kompromis s Progressovo stranko. Resnica je ta, da se Hermet ne more nič kaj prav zagovarjati, vladna tendenca pa je, da s paktiranjem z Hermetom napravi luknjo v Progressovo stranko, zato pa vidimo Hermeta še celó z Wittman-om konferirati, zato čitamo one čudne dopise v dunajskih listih, ki obečajo lahonom univerzo in Bog ga vedi kaj vse. Ne vemo pa, kedo bode oslepjen pri tej kupčiji, in skušnje iz Möringovega časa nam skoro nehoté vsiljujejo prepričanje, da bode končno le Avstrija trpela škodo in da naše Primorsko s tako politiko ne pride do zaželjenega cilja; tega mora biti prepričan vsakdo, kedor dobro pozna naše razmere. Zmešnjava je pri nas dospela skoro do skrajne meje; vprašanje je, ali bode avstrijska stranka potem, kar je zvedela po „Cittadinu“, še glasovala za Dimmerja, ali pa se napravi kompromis, po katerem ostane Angeli župan, pa oba podžupana se volita iz desne strani zbora. S to zadnjo idejo so se uže kolikor toliko sprijaznili nekateri desničarji. Moje mnenje pa je, da bi bilo najbolje, da se postavi tretjega kandidata, morda Rittmayerja, za katerega bi se vtegnila doseči večina; tako bi se tudi vlada odtegnila moralni klofuti. Živimo torej v popolni nesigurnosti, vladni krogi sami so menda v zadregi in predno bode zopet seja za volitev župana, bode treba, da se desnica trdno zveže, kajti drugače zna biti še ona seja brez uspeha in potem, kaj storiti? Razpustiti zbor in razpisati nove volitve. Na vsak način se mora to dni razvozlati ta čudno zamotana štrana; kako? to vedó bogovi. — Pikantno je pri vsej reči tudi to, da se je Hermet odpovedal kot starosta mestnega zbora, katera odpoved je „unicum“ v zgodovini parlamentarizma; kajti starosta je slučajni predsednik toliko časa, dokler nij pravega predsednika in še bolj pikantno je to, da par trdih Nemcev mestnih odbornikov tudi dela kompromise s Progressom in se poteza za Angeli-ja — iz osebnih interesov in da se torej vlada v Trstu ne more zanašati niti na trde Nemce. Tudi ta nij slaba: Naši lokalni listi so zdaj prišli na to, da je mestni statut glede ožje volitve župana strašno pomanjkljiv in da bi moralo biti prvo delo novega zbora, da pregleda in popravi ves statut. Še mnogo drugega dela in mnogo potrebnih sprememb čaka naše nove mestno očetje. Kakor pravim: več odločnosti in trdne roke je treba tukaj, da Trst in Primorje postaneta to za Avstrijo, kar bi morala biti — trdni jez proti poželjivi Italiji. Kar pa danes nij, mora priti, dogodki sami bodo silili in pritiskali na to, da se predrugači tukaj sistema in premeni roka.

Prav zdaj, ko to pišem, zvedel sem, da bode v saboto 3. t. m. seja novega starešinstva zaradi volitve župana in vključ temu še danes sami mestni očetje, to je desničarji, ne vedó, kako bi volili.

Predčerašnjem je kar nenadoma prišel v Trst cesarjevič Rudolf. Hipoma se je to zvedelo po Trstu in zvečer po 9. uri čakala je uže velika množica na kolodvoru, ki je cesarjeviča sprejela z burnimi „Živio“ in „Evviva“, tako da je bil mladi princ skoro ves osupnjen. Peljal se je naravnost na molo, kder ga je čakal parobrod, s katerim se je pripeljal v Benetke. Na molu so se ponavljale demonstracije in naši ljudje so princu prav dobro razodeli, da tukaj prebivajo tudi Slovani. Cesarjevič potuje zdaj čez Italijansko na Španjsko, v njegovem spremstvu bil je tudi zet našega cesarja, princ Leopold bavarski.

Oni teden je došla vladna podpora za one Križane, Prosekovce in Kontoveljce, ki so bili pri zadnjih nevihtah na morju posebno poškodovani. Vlada je nakazala v ta namen gl. 2000, od katerih sta dobila Prosek in Kontovelj gl. 400, Križ pa samo gl. 100, akopram so imeli Križani največ škode, ker se največ pečajo z ribolovom, in imajo največ čolnov na morju. Zakaj Križani najmanj? Pravijo, da jim pošlje veliko več „Italia irredenta“ po Mauronerju. Čas bi bil, da večinoma dobri in pošteni Križani v stran potisnejo domače izdajalce in pojeduhe.

Politični pregled.

Z DUNAJA. — O dunajskih svečanostih, pretek. tedna nam je došlo iz prijateljske roke zanimivo poročilo, katero smo postavili na čelo današnje številke. — Milodarnost našega cesarja se je zopet sijajno pokazala o priliki njegove sreberne poroke. Ustanovil je z naloženo glavnicco 300.000 gl. v zlatu 40 stipendijev po 300 gold. za revne in vredne dijake na vseučiliščih (na Dunaji in Buda-Peštu po 7 stipendijev, v Pragi 5, v Gradcu, Innsbriku, Krakovem, Levo-

vu, Černovici, Kološvaru in Zagrebu po 3, — dalje 20 brezplačnih mest v zavodih za odgojo oficirskih hčera v Hernalsu in Oedenburgu in 10 brezplačnih mest v vojaškem sirotišči v Fišau-u; dunajskim siromakom pa je podaril v svojem in cesaričinem imenu 10.000 gld.

Poslanski zbornici se nič kaj ne mudi, da bi izgotovila državni proračun; — za to se je podaljšala veljava lanskih propisov še do konca maja. — V obravnavi potrebščin finančnega ministerstva je posebno tirol. poslanec baron Dipauli grajal samovoljno postopanje davkovskih in finančnih uradnikov pri pobiranju različnih davkov. Ker so ž njim potegnili tudi dr. Kronawetter, dr. Menger in drugi, imel je Depretis kaj opraviti, da je zagovarjal svoje podložne urade. — Tudi razprava o potrebah kmetijskega ministerstva je bila prav živahna. Govorilo se je mej drugim o potrebi poljedelskih posojilnic, katerih ustanovitev naj bi ministerstvo pospeševalo. — Poslanec Dipauli se je pritožil, da vlada ni še nič storila zoper one, ki pačijo in ponarejajo vino in tako poštenim vinorejcem silno škodujejo. Kako pravična je ta pritožba, občutijo žalibog tudi naši vinorejci.

Če dalje bolj se potrjuje vest, da bodo nove volitve za državni zbor uže junija meseca. Tedaj je skrajni čas, da se začnemo na nje pripravljati tudi na Goriškem. „Soča“ čaka, kaj poreče „Sloga“.

ČEHI še niso edinih misli, ali bi vstopili v državni zbor, ali ne. Eduard Gregr priporoča v posebni brošuri brezpogojni vstop; Julij Gregr je pa za vstop s pogoji. V obče veje zdaj jako pomirljiv veter in nadejati se je, da pride mej narodnimi strankami na Českem do stalne sprave. Bog daj!

OGERSKA poslanska zbornica razpravlja zdaj glasoviti zakon, po katerem se bo moral na Ogerskem vsak učenec, naj je katerega koli naroda, učiti magjarskega jezika. Da obvelja, daje nam poročstvo znana magjarska pravicoljubnost.

IZ BOSNE. — Zdaj je nekda gotovo, da zasede Avstrija važnejše kraje novipazarskega okraja, torej tudi Novi-Pazar sam. Zasedba se ima izvršiti skupno s Turčijo in sandžakat ostane podložen sultanu. Ta avstrijsko-turški dogovor je sad Andrassy-jeve magjarske politike, katera hoče onemoglemu Turku pomagati in zagozdo zabiti med Srbijo in Černogoro.

BOLGARSKA skupščina je izvolila v tajni seji princa Battenberga za bolgarskega kneza; on je zasedel prestol z imenom Aleksander I.

IZ SRBIJE. Arnavte, ki so bili v Srbijo v kuršumeljski okraj udrli plenit, so Srbi pod Hrvatovičem v krvavi bitki pri Samakovi odbili. Arnavtov (Albancev) je obležalo mrtvih in ranjenih 300. Mej roparskimi napadniki je bilo nekda tudi več turških nizamov. Srbi so jih nekoliko ujeli. — O važnejših dogodkih v drugih državah poročimo prihodnjic kaj več; danes nam je zmanjkalo prostora.

Domače stvari.

1. dan maja nam je prinesel po dolgem deževanju sicer hladno, a vendar suho vreme. Čas bi bil, da se nam slednjič nebo vstrajno razvedri, sicer bo huda za posestnika. — Včeraj smo videli prve črešnje na našem trgu, po 10 novcev ena. Mladi grah, špargelji, ardičoki in enaka zelenjava je še vsa samo za mnogo trosečo gospodo. —

Patrijotičen list. V Gorici imamo dnevnik, kateri se pri vsaki priliki ponaša, da je meščansko glasilo in zvest poročevalec deželnih novic. Ta list je zadnje dni polnil svoje predale s popisi italijanskih svečanosti, sé sanjarskimi govori starega generala Garibaldi-ja in z enskim patrijotičnim (?) gradivom; le o svečanostih, katere so mesto in deželo navduševale in se stezale do tik italijanske meje, molčal je skrbno in molči še vedno, kakor bi se ne bil nihče ganil na Goriškem o priliki sreberne poroke Nj. Veličanstev. Edina želja, edino voščilo, katero mu je izvil vesel dogodek v predal mej one mestne in deželne vesti, mej katere tako radovoljno sprejema zanimive

novice od unstran meje, bilo je — pomiloščenje bratov „irredentarjev“, kateri tiče v preiskovalnem zaporu, obdolženi veleizdajskih činov. Ali ni uže to več kakor predrzno? — Časopisi vseh polit. barv v celi Avstriji priobčili so dne 24. aprila slavnostne članke, mnogo jih je izšlo v praznični obliki, vsi še vedno na drobno popisujejo svečanosti, ki so se tu pa tam obhajale, vsi so sé simpatičnimi opazkami objavili prelepo cesarjevo zahvalo — samo naš „Isonzo“ zagriznil se je v trdovratni molk; on je razglasil suhoparne oficijelne vesti — e basta! In tak list hoče biti meščansko in deželno glasilo? — Sijajne razsvetle, plamteči kresovi, švigajoči in žareči se umetalni ognji, gromeci topovi in topiči, navdušeni „evviva“ — in živioklici — vse, vse protestuje slovesno zoper tako predrzno trditev, vse obsojuje ednodušno tako vedenje, kateremu ne maramo dati na tem mestu zaslužene kvalifikacije. —

Notarske službe v Kanalu, Cerknem, Boveu, Volovskem, Cervinjanu, Piranu in Podgradu so zopet razpisane. Prošnje se imajo podati po postavnem potu v obroku 4 tednov od 25. aprila naprej.

Vinska razstava bo v Dornbergu v nedeljo 4., v Kojškem pa 18. tek. meseca. V obeh krajih napravijo ob enem veselico.

Javna zahvala.

Podpisani izreka naj toplejšo zahvalo vsem znanec in prijatelj, koji so skazali zadujo čast s tem, da so podarili cvetlic in vencev ter v mnogobrojnem številu spremili mojega nepozabljivega brata

Franceta Gregorič-a

šesto šolca goriške gimnazije dne 25. t. m. k večnemu počitku do — hladne persti. — Posebno hvalo pa velečestim gospodom: gimnazijalnemu direktorju Pantke-ju, profesorju Barr-u in profesorju verstva Marušič-u; gospodom dijakom šestosolcem in drugim, prečestite našej duhovščini, gospodu Orelu pevovodju in pevcem, kakor tudi domačej godbi za sijajno sprejetje. —

Konečno naj objavim pozdrav, kojega je rajniki France zadnji četert ure svojega življenja izrekel gospodu vodju in dijakom Verdenberškega zavoda.

V Pervacini dne 27. aprila 1879.

Vinko Gregorič.

Pomladanski cenik

največe, najbolje preskrbljene zaloge narejenih oblek

Ignacija Steiner-ja

v Gorici, v Raštelu št. 292, samo nasproti Glesič-eve sladornice.

Določene cene:

Popolne vol. obleke za dečke gl. 2.05 do 7.40; popolne vol. obleke za gospode gl. 10.20 do 27.60; Vol. saco po najnov. modi gl. 5.55 do 9.45; hlače 3.10 do 9.35; hlače in oprsnik gl. 5.10 do 12.75; površna suknja gl. 8.60 do 22.80; črne salonske suknje iz paruviena gl. 14.55 do 23.75; bonjour gl. 8.50 do 16.90; oprsnik iz piketa gl. 2.55 do 4.70.

Posebnosti: dežni plašči iz kavčuka; spalne suknje za gospode, lovske suknje, paletoti za gospé itd.

Vsako oblačilo se dovrši po najnovjši modi in jako solidno.

Tudi naročila po poslani meri se točno oskrbujejo.

URE.

Ker sem v zvezi z nekterimi prvimi tvornicami za izdelovanje ur v Avstriji in drugod, dobivajo se pri meni ure vsake verste po najnižji ceni.

Opozorujem posebno na izvrstne stenje černolesne (Schwarzwälder) in lepe dunajske perpendikelj-ure in na prav nove, ki po noči sveté. Tudi popravljam ure ter izvršujem vsa v to stroko segajoča dela točno, dobro in po ceni.

Ure dajam tudi za plačilo v mesečnih obrokih (ratah); na vsako vprašanje odgovorjam hitro in natančno ter garantujem za vselej dobro izvršitev vsacega naročila.

Zatoraj se prav uljudno priporočam slavnemu občinstvu.

ANTON ŠULIN
urur v Boveu.

Ces. kr. izkl. priv. nepremočljivo dunajsko občno mazilo za usnje KAROL RUSS-OVO.

Od vis. c. k. ministerstva za deželno brambo prokušani in pri c. k. vojski vpeljan ter priznan kot najboljši pripomoček za ohranitev usnja.

Solni, črevlji, usnja na kožijah, jermenje, naj je še tako trdo, suho, popocano, postane, za to se garantuje, če se le enkrat namaže, volno, elastično, popolnoma nepremočljivo, temno-črno in svitlo in vedno trajno. To mazilo je brez duha, neskončno izdatno, ne zmrzne nikdar, so nikdar ne zažalti; odstrani potrebo navadnega črnila za škornje in ne pomaže ni rok ni obleke. 1 škatlja na poskušnjo po 50 kr., — 1 škatlja 1/4 klg. po 1 gld. — 1 škatlja 1 klg. po 3 gld.

To mazilo za usnje se naročuje istinito samo pri posestniku privilegija Karolu Russ-u na Dunaji 1 Wallfischgasse 3. Zaloga pri gg. Giuseppe fu Francesco Dreossi Cervignano.

ZALOGA

ŽVEPLA

prav drobno zmletega v mehaničnem parnem mlinu v Moši.

To žveplo sem dal kemično preiskavati po gosp. dr. Francu König-u, profesorju na deželni kmetijski šoli v Gorici, kateri je našel, da je prav čisto in brez kakoršne si bodi primesi.

Ker je zdaj uže povsod pripoznano, da je žveplo — seveda čisto in prav drobno zmleto — edini izdatni pripomoček zoper tertno bolezen, priporočam prav gorko vsem trtoorejcem, naj se ž njim o pravem času preskrbé, ter me počasté sé svojimi naročili; gotovi naj bodo, da jim prav vestno in dobro vstrežem.

Zalogo žvepla bom imel v Gorici v Magistratni ulici v jedilni prodajalnici gosp. Jožefa Modola v Roper-jevi hiši, v Raštelu v drogeriji gosp. Gašpar-ja Ghitter-ja, na svojem domu v Podgori in v parnem mlinu v Moši. — Blago, dasi izvrstno, bo po prav spodobni ceni.

Andrej Kocjančič v Podgori.